

HERKÜL MİLLAS

27.1.2015

Zaman Gazetesi

Yunanistan'daki pazar günkü genel seçimler sol Siriza Partisi'ni iktidara getirdi. Bu yazıyı yazdığım pazartesi sabahı, eldeki sonuçlara göre (oyların yüzde 99,6) partilerin aldığı oy oranları ve çıkardığı milletvekili sayıları şöyle: Siriza (sol ittifak) yüzde 36,3/149, Yeni Demokrasi (merkez sağ) yüzde 27,8/76, Altın Şafak (aşırı sağ) yüzde 6,3/17, Nehir (liberal) yüzde 6,0/17, YKK (Komünist) yüzde 5,5/15, Bağımsız Yunanlılar (sağ) yüzde 4,8/13 ve Pasok (merkez sol) yüzde 4,7/13. (Ülkedeki seçim yasasına göre 300 üyelik parlamentoda birinci gelen parti "bonus" olarak ek 50 milletvekili almakta.) Bu sonuçlara göre Siriza, beklenenin de üstünde oy almasına karşın, iki milletvekili eksiği olduğundan kendi başına hükümet kuramayacak ama herhalde bir koalisyon aracılığıyla (veya birilerinin koalisyona katılmadan dıştan desteğiyle) hükümet edecek.

Küçük bir ihtimal Siriza'nın koalisyona yanaşmayacağı, yeniden seçimlere gitmeyi kaçınılmaz kılacağı ve kendi başına hükümet kuracak oyları elde etmesidir. Ancak seçim süreçleri,

doğurdukları belirsizlik ve ülke yönetimdeki boşluk ve aksamalar yüzünden ekonomiye büyük zararlar vermekte olduğundan herhalde koalisyonlu bir çözüme gidilecektir. Siriza ile koalisyon yapmaya istekli tek parti ANEL'dir (Bağımsız Yunanlılar) ama onlar da aşırı sağ bir parti sayılabilir. Bu koalisyonu mümkün kılan her iki partinin de Memorandum'a karşı olmaları. Böyle bir koalisyonun uyum içinde çalışması da herhalde kolay olmayacaktır. Komünist Partisi Siriza'yı burjuva partisi saydığından kesin destek vermeyecektir. Koalisyon, kolay olmasa da, Nehir veya Pasok ile de kurulabilir.

Seçimlerin AB siyasetine etkisi

Bu seçimlerin özellikleri arasında şunlar da var. Son on yıllarda ilk kez iki partili sistem darbe almıştır: Yeni Demokrasi ve Pasok dışında başka bir parti birinci parti konumundadır. Yorgos Papandreu'nun son haftalarda kurduğu Demokrat Sosyalistler Hareketi partisi yüzde 2,5 oy alarak Pasok oylarını bölmüştür. Yüzde 3'lük bir baraj olduğundan bu parti milletvekili çıkarmamıştır. Pasok taraftarlarının toplam oy oranı, teorik olarak, yüzde 7,2; yani Pasok bölünmeseydi üçüncü parti olabilirdi. Üçüncü parti aşırı sağ Altın Şafak'tır; liderleri terör örgütü kurmaktan tutuklu olmalarına rağmen. Son aylarda kurulan ve Yunanistan siyasi ortamında liberalliği ve AB yandaşlığı bir farklılık gösteren Nehir Partisi ise küçük bir farkla üçüncülüğü kaçırmıştır. Parlamentoda yedi parti yer alacaktır. Kâğıt üzerinde ve yaklaşık olarak "sol" yüzde 50, sağ yüzde 40 ve liberaller yüzde 6 oranda oy almışlardır. Milletvekilleri ise sırasıyla 177, 106 ve 17'dir.

Ancak bu sol-sağ ayrımının pek bir anlamı yoktur. Çatışma daha çok Avrupa Birliği politikaları, ekonomik kriz yüzünden alınan önlemler ve Troyka ve Memorandum'a karşı olmak veya olmamak konusuna olmuştur. Son yıllarda iktidarda olan Yeni Demokrasi ve Pasok bu yüzden oy kaybına uğramış, bu politikalara karşı çıkmış olan Siriza, ANEL ve Altın Şafak güçlenmiştir. Siyaset dünyasını bölen sol/sağ değil, Memorandum olmuştur. Seçimleri de Memorandum'a kesin karşı olan Siriza kazanmıştır. Siriza, geleneksel olarak merkez, sol ve sağ partilere oy veren seçmenlerin desteğiyle güçlenmiştir.

Gelecekle ilgili öngörüler aslında bütün Avrupa Birliği'nde merak konusudur. Siriza seçim kampanyasını bazı temel ilkeler ve vaatlerle yürütmüştür: Troyka'nın (AB, Avrupa Merkez Bankası ve IMF) dayattığı program reddedilecek, maaşlar ve emekli maaşlarına zamlar getirilecek, memuriyetleri son verilenler yeniden işe alınacak, özelleştirmeler olmayacak, vergiler azaltılacak ve özelleştirilen bazı kurumlar yeniden kamulaştırılacaktır. AB ile kararlılıkla bir pazarlık yürütülecek, Yunanistan'ın borçlarının tıraşlanması sağlanacak ve elde edilecek yeni yardımlarla işsizliğe son verilecek, kalkınma sağlanacak. AB'nin talep ettiği "liberalleşmeye" ve rekabetçi pazar ekonomisine son verilecek, sosyal devlet güçlendirilecek. Bunların sağlanması için AB'ye karşı "kararlılık" konusu (ki bu riskli bir "AB'den çıkarım" şantajına kadar bile varabilir) seçim öncesinde çok tartışıldı. Kimilerine göre AB ile bir çatışma her iki tarafa da zarar vereceğinden sonunda bir uzlaşmaya varılacaktır. Böyle bir uzlaşmada sonuç olarak kimin

üstte kalacağı da çok tartışıldı. Şimdi de bu gelişmeler merakla bekleniyor.

Son dört yılda maaşların düşürülmesi ve ağır bir vergilendirme ile Yunanistan'ın bütçe açığı kapandı. Son aylarda ilk kez ekonomik kalkınmanın işaretleri görüldü. Eski borçların ödenmesi dışında –ki bunlar düşük faiz ve çok uzun zamana yayarak ödenmesi büyük sorun olmayacaktır– dış yardıma ihtiyacı yok gibidir. Bu durum Siriza'nın pazarlık gücünü artırmaktadır. Öte yanda AB kemer sıkma ve borç tıraşlama politikalarında ödün vermesi halinde başka ülkelerin de benzer taleplerle ortaya çıkmalarından çekinmektedir. Siriza'nın önündeki senaryolar

Bence üç senaryo düşünülebilir. A) Siriza vaatlerini büyük oranda yerine getirecek. Bu çok zor görünmektedir. Gerekli nakit yoktur. AB yardımı kısıldığında yatırımlar aksayacaktır. Bütçe açığı oluşursa şu an Yunanistan'a borç verecek AB dışında merci de yoktur. B) AB ile tam bir çatışma yaşanacak, ülke iflasını ilan ederek borçlarını ödemeyecek, Avrupa para biriminden, hatta AB'den de ayrılarak kendi parasıyla kendi mali politikasını yürütecek. Bu iki aşırı senaryo pek gerçekçi görünmüyor. En muhtemel senaryo eskiden de, Andreas Papandreu, Evangelos Venizelos (her ikisi de Pasok) ve Andonis Samaras'ın (Yeni Demokrasi) yaptıklarının tekrarlanmasıdır. C) Yüksek tonda "sol" veya "Memorandum karşıtı" söylem sürdürülecek ama pratikte AB'nin beklentilerine cevap verilecektir. Düne kadar olduğu gibi, göstermelik bazı "halktan yana" önlemler alınacak ama temel mali siyaset değişmeyecektir. Tsipras, Andreas'ın kopyası gibidir. O da, "sol" adına NATO'dan ve AB'den çıkma sloganlarıyla seçimleri kazanmış sonra vaatlerini "unutmuştu". Samaras da son seçimleri Memorandum karşıtı programıyla kazandı. Siriza'nın da böyle yapması çok muhtemeldir. Tek sorun Siriza içindeki "aşırı sol" muhalefettir. Onların tutumunu öngörmek daha zordur. Tsipras, seçmenin, AB'nin ve kendi partisinin baskısına karşı ne yapacağını izlemek, en azından heyecanlı olacaktır.